

Asia: VN/24437/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden tulosperusteiset tuet -työryhmän muistiosta

1. Yleinen palaute työryhmän muistiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Moninaiset ympäristöhaasteet ja julkisen talouden kestävyysvaje korostavat tarvetta kustannustehokkaammille luontotoimille, jotta kansalliset ja kansainväliset luonnon monimuotoisuus- ja ilmastotavoitteet saavutetaan. Bioenergia ry kannattaa lähtökohtaisesti luontotyön kohdistamista sellaisiin toimenpiteisiin ja alueisiin, joissa saadaan pienimmillä kustannuksilla suurin luontohyöty. Nykyisten suorien kustannusten ja tulonmenetysten korvaamisen sijaan rahoitusmallin muuttaminen tulosperusteiseen kannustinjärjestelmään voi tukea tätä periaatetta.

Toisaalta METKA-tukijärjestelmä on vasta vuoden 2024 alussa otettu käyttöön ja sen maksatuksia on tehty vasta vuoden lopulta alkaen. Nyt järjestelmään esitetään jo muutoksia. Emme yleisesti pidä hyvänä, että järjestelmiin tehdään tällä tiheydellä merkittäviä uudistuksia. Tästä näkökulmasta tukijärjestelmän ympäristö- ja luonnonhoitotuen epäkohtien korjaaminen ei vaatisi yhtä suurta tukijärjestelmän muutosta ja voisi kannustaa maanomistajia tekemään luonnonhoitotyötä heille tuttuun tapaan.

Määrärahaa on esimerkiksi vuodelle 2025 sidottu (tilanne 21.3.2025) seuraavasti: 30.40.44 (Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen, arviomääräraha) 37,3 miljoonaa euroa ja 30.40.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen, siirtomääräraha 3 v.) 11 miljoonaa euroa. Työryhmän ehdotuksessa pilotoitavat tukimuodot olisivat vaihtoehtoisia nykyiseen tukijärjestelmään sisältyvien tukien kanssa, toisin sanoen samalle alueelle ei voisi saada olemassa olevan tukijärjestelmän mukaista tukea sekä samanaikaisesti uutta vastaavaa pilotoitavaa tukea. Pilotoinnista syntyvät tukimenot kohdistettaisiin jo linjattujen julkisen talouden suunnitelman määrärahojen puitteissa momenteille 30.40.44 ja 30.40.45. Toimeenpanon kannalta olennaisia kysymyksiä ovat 1) asetetaanko pilotoinnille jonkinlaisia ylärajoja, 2) jos asetetaan, miten ylärajat kohdistetaan, ja 3) miten pilotointi voidaan toteuttaa kohtuullisin kustannuksin esimerkiksi uusiin tietojärjestelmiin.

Rahoitusmallien vaikuttavuuden arvioimiseksi uusien toimintatapojen kokeilu metsätalouden tulosperusteisille tuille vuosille 2026–2027, ennen mahdollista laajempaa käyttöönottoa, on kannatettavaa.

2. Tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisen tarjouskilpailun vahvuudet ja heikkoudet verrattuna perinteiseen tukijärjestelmään, jossa korvataan kustannuksia ja tulonmenetyksiä.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tulosperusteinen tukimalli luo joustavuutta luontotyöhön ja ohjaa rahoitusta periaatteessa kustannustehokkaasti, mutta ympäristöhyötyjen mittaaminen voi olla haastavaa ja tulosten todentaminen vie aikaa. Tukien maksu pelkkien tulosten perusteella ei maanomistajan näkökulmasta todennäköisesti ole kannustavaa. Tuen kohdistaminen tehtyjen toimenpiteiden kustannusten korvaamiseen yhdistettynä myöhempään tulospalkkioon, voisi kannustaa paremmin maanomistajia luontotyöhön. Korostamme ylisääntelyn välttämistä ja rahoitusmallin pitämistä riittävän yksinkertaisena ja yksiselitteisenä, jotta suunnittelusta ja toteutuksesta ei koidu liian suuria kustannuksia. Matalat suunnittelu- ja toteutuskustannukset sekä mallin selkeys maanomistajille todennäköisesti lisäävät tukimallin kannustavuutta.

Tällä hetkellä kannustinjärjestelmä ei riittävästi tue yksityismetsien luonnonhoitoa, kuten arvokkaiden virtavesien hoitoa ja soiden aktiivista ennallistamista, sillä niistä ei saa nykytilanteessa taloudellista tukea.

Myönteistä työryhmän ehdotuksessa on, että puuntuotannosta syntyvät tulot eivät vähennä tuen määrää. Vaihtoehtona tulosperusteiselle rahoitusmallille esitetään ekologiseen kompensaatioon perustuva luonnonarvohehtaari ja markkinaehtoisesti toimivat luonnonarvomarkkinat. Toimivat markkinat monipuolistaisivat kilpailukykyisen elinkeinoharjoittamisen toimintaedellytyksiä, mutta tällä hetkellä tällaista kauppaa käydään vielä hyvin vähän.

3. Työryhmän esittämien pilottiehdotusten toteuttamiskelpoisuus.

3.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Taimikon ja nuoren metsänhoidontuen tavoite on kannustaa maanomistajaa oikea-aikaiseen ja suhtaiseen metsänhoitotyöhön, joka on kannatettavaa laajojen nuorten metsänhoidon rästien takia. Bioenergia ry on toivonut pienpuun keruun tuen ehtojen parantamista, sillä Metkan kriteerit ovat kaventaneet energiapuuksi kerättävän puun määrää. Ensisijaisesti kannatamme nykyisen Metka-järjestelmän jatkamista, joka tarjoaa ennustettavan tuen.

Nyt tehdyt esitykset lisätuista voisivat mahdollisesti tuoda lisäkannusteen tulosperusteisena toteutuksena. Tukimallissa on kuitenkin vältettävä rankaisemasta niitä metsänomistajia, jotka jo hoitavat metsänsä ajallaan. Hyvää on, että tukimalli kannustaa lehtipuuosuuden lisäämiseen, mutta ehdotettu porrastus vaatii lisäsuunnittelua. Muistiossa ehdotetaan lisäkorotusta yli 20 cm

rinnankorkeus läpimitaltaan oleville puille. Tämän paksuisten puiden esiintyminen taimikossa tai nuoressa metsässä on kuitenkin harvinaista, joten on ymmärrettävä, että kannustintakaan ei lisätuesta juuri synny. Puuttomien alueiden metsityksen tukeminen on kannatettavaa, jotta metsitys voi toimia mm. vanhojenturvetuotantoalueiden jatkokäyttömahdollisuus.

3.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Tuki suojavyöhykkeiden jättämiseen rannoille on kannatettava. Tarjouskilpailu tuettaviksi päästävästä kohteista voi ohjata rahoitusta kustannusvaikuttavuudeltaan parhaille hakemuksille, mutta menettelyn tulee olla tarpeeksi selkeä ja yksinkertainen, jotta hakemuksen teko on ylipäättänsä houkuttelevaa maanomistajan näkökulmasta, ja rahoitus pystytään kohdentamaan sinne, missä sille on eniten tarvetta. Kannatamme mahdollisuutta korjata tuhopuut suojavyöhykkeeltä, jolloin huomioidaan metsätuholain vaatimukset. Myös suojavyöhykkeillä sallittavat metsäkeskuksen hyväksymän suunnitelman mukaiset luonnonhoitotoimenpiteet ovat kannatettavia. Kannatamme virtavesien paikkatietoaineiston kehittämistä, jotta arvokkaat virtavedet ovat paremmin tunnistettavissa.

3.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Soiden aktiivisen ennallistamisen tuelle on tarve, sillä Suomessa on erittäin paljon metsätaloudellisesti kannattamatonta suota. Nykyisellään tukijärjestelmämme ei kannusta soiden tai turvemaiden vettämiseen, vaikka meillä on valtava soiden ennallistamispotentiaali, ja EU:n ennallistamisasetus edellyttää Suomelta toimia. Metsätaloudellisesti kannattamattomien suoalueiden ennallistaminen voi tuoda, ennallistettavan suoalueen puustosta ja ravinteikkuudesta riippuen, luonnon monimuotoisuus- ja ilmastohyötyjä,

Bioenergia ry näkee hyvänä, että soiden ennallistamisessa saatavat puutuotannolliset tulot eivät vähennä tuen määrää. Soiden ennallistamisessa on samoja haasteita kuin virtavesien suojavyöhykkeissä: tarjouskilpailun arviointikriteeristön tulee olla tarpeeksi yksinkertainen ja selkeä, että hakemuksen teko on maanomistajalle houkuttelevaa. Lisäksi hakemusten pisteytys vaatii parempaa ja tarkempaa tietoa ennallistettavien soiden sijainnista sekä niiden tilasta. Tällä hetkellä niiden arviointi vaatii maastokäyntiä, joten tukimallin toteutukseen tarvitaan paikkatiedon kehittämistä. Erityisesti soiden ennallistamisen tulosten todentamien vie aikaa, joten korostamme, että soiden ennallistamiseksi tehtävät toimenpiteet vaativat välitöntä kustannusten korvausta.

3.4 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

-

4. Millaisia vaikutuksia työryhmän esittämällä tuella olisi?

4.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

-

4.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

-

4.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

-

4.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

-

5. Kehittämis ehdotukset työryhmän pilottiehdotuksiin.

5.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Bioenergia ry ei METKA:n nykyisessä tilanteessa toivo ehdotetun kaltaista kokonaan uudenlaisen järjestelmän pilotointia momentille 30.40.44., vaan kokeilua lisätä lehtipuuosuutta osana nykyjärjestelmää.

5.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

-

5.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

-

5.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

-

Vilkki Christa
Bioenergia ry